

Odnosi med samoupravnimi organi socialnega zavarovanja

Nepretrgoma se veča dejavnost samoupravnih organov v socialnem zavarovanju. V primerjavi s preteklim obdobjem je njihova dejavnost mnogo večja in zrelejša, tako glede obsega vprašanj, ki jih obravnavajo, kakor tudi po kakovosti dela. Delo samoupravnih organov socialnega zavarovanja je čedalje boljše, njihove izkušnje so bogatejše, naloge, ki jih prednje postavlja družbena skupnost, pa rešujejo z vedno večjimi uspehi.

Te ugotovitve zlasti veljajo za izvršne odbore Zavoda za socialno zavarovanje. Ti organi mnogo bolj poznajo materijo socialnega zavarovanja in dajejo pobudo za dejavnost drugih organov — skupščin, odborov in komisij. Prav tako pa je res tudi to, da se dviga raven skupščin, da skupščine postajajo taki organi, ki čedalje bolj določajo naloge, ki izhajajo iz obravnavanja perečih problemov, ki določajo smernice za delo izvršnih odborov, ki kontrolirajo njihovo delo in zahtevajo informacije o delu in ravnanju izvršnih odborov v času med zasedanji skupščin.

Medsebojni odnos teh dveh teles se razvija večinoma pravilno. Skupščine preraščajo v take organe, ki se čedalje bolj posvečajo raznim problemom in določajo naloge izvršnim odborom. Nasprotno jim se vedejo kot nasprotni lastnim organom, ki med zasedanji skupščin morajo izpolnjevati postavljene naloge in na osnovi splošnih nalog in predpisov skrbeti za hitrejšo in boljše uresničevanje pravic zavarovancev in za pravilno uporabo družbenih skladov. Lahko rečemo, da tudi sami izvršni odbori vzpodbujajo iniciativno skupščin v to smer.

Pomankljivosti dela odborov in komisij

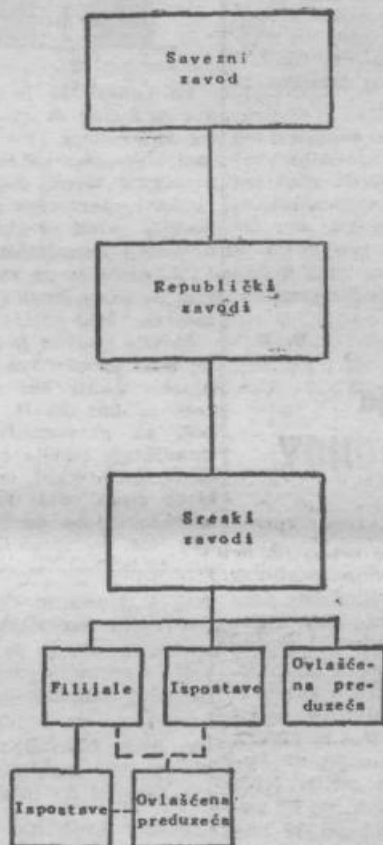
V odnosih med skupščino in izvršnim odborom je neko odprto vprašanje. Vzemimo za primer zadnje volitve. Razpisali so volitve, razpustile so se stare skupščine, stari izvršni odbor pa nadaljuje svoje delo na naslednjem zasedanju, novim članom skupščine poroča o svojem delu. Jasno je, da tisti člani — njih pa ni malo, — ki prej niso bili v skupščini, ne poznajo dela izvršnega odbora in o tem ne morejo razpravljati. Ali zato ne bi bilo bolj prav, da bi volitve uredili tako, da bi dejavnost zavoda in izvršnega odbora resumirala stara skupščina? Stari izvršni odbor bi na novi skupščini poročal samo o položaju zavoda in o problemih, ki jih ima; na tej osnovi bi skupščina določila delovne smernice.

Zlasti zanimive so delovne izkušnje odborov, ki so bili vzpostavljeni v večini zavodov. Skupščina in izvršni odbor formirajo namreč razen stalnih komisij tudičasne komisije za določene naloge. Splošna značilnost dela stalnih odborov in komisij skupščine je v tem, da so ostali le na papirju ali pa so se v praksi spremenili v organe izvršnega odbora. Prvi pojav je posledica pomanjkanja izkušenj, saj so stalne odbore in komisije prvič formirali šele lani. Do drugega pojava pa je prišlo tudi zato, ker so za voditelje odborov in komisij postavljali člane izvršnih odborov. Menili so, da bodo člani izvršnih odborov pozitivno vplivali s svojimi izkušnjami na

Beograjske izkušnje

Za primer bomo navedli odbore skupščine Okrajnega zavoda v Beogradu. Odbor za finansiranje je imel dva sestanka, odbor za reorganizacijo in predpise 11, odbor za zdravstveno zaščito 3, komisija za sistematizacijo 5 ter komisija za prekvalifikacijo 7 sestankov. Iz tega števila sestankov vidimo, da so razlike v dejavnosti med posameznimi odbori in komisijami. Res pa je, da so te oblike pritegnile v delo pomembno število skup-

USTANOVE SOCIJALNOG OSIGURANJA

je določil izvršni odbor. Tako so se komisije in odbori spremenili v organe izvršnih odborov, od katerih so sprejemali naloge in katerim so dajali predloge in sugestije.

činskih članov, da so imeli 28 sestankov in na njih obravnavali pereče probleme socialnega zavarovanja. Osnovna pomanjkljivost je bila v tem, da pri njih ni bilo dovolj vzpodbude, da so

Nekaj statističnih podatkov o samoupravnih organih v socialnem zavarovanju

ČLANI SKUPŠČIN		ČLANI IZVRŠNIH ODBOROV	
Moški	Ženske	Moški	Ženske
10.602	675	2.518	152
Skupaj . . . 11.277		Skupaj . . . 2.670	
Delavci	3.933	Delavci	795
Uslužbeni	6.026	Uslužbeni	1.583
Upokojenci	1.152	Upokojenci	238
Svobodni poklici	166	Svobodni poklici	54
Skupaj . . . 11.277		Skupaj . . . 2.670	
ODBORI IN KOMISIJE			
Zvezni zavod	4	1	
Republički zavodi	17	10	
Pokrajinski zavod APV	5	—	
Oblastni zavod AKMO	—	3	
Okrajni zavodi	164	124	
Podruž. okraj. zavodov	60	166	
Skupaj . . . 250		304	

delali pod vodstvom izvršnega odbora in da so mu bili odgovorni ter da je v vsakem odboru ali komisiji sedel član izvršnega odbora, ki je vodil delo. Ker je imel pozitivne izkušnje in opazil lanske pomanjkljivosti, je Okrajni zavod v novem statutu dal odboru in komisijam več samostojnosti. Za svoje delo bodo odsej odgovorni skupščini. To pomeni, da bodo s svojimi posebnimi predlogi nastopali v skupščini. Ne bo se več pripetilo to, kar je bilo lani večkrat, da bi skupščina zvedela samo stališče izvršnega odbora in ne bi bila obveščena o mnenju svojega odbora ali komisije. Novi, jasneje določeni položaj odborov in komisij kot organov skupščin bo nedvomno pozitivno deloval na njihovo nadaljnje delo.

Ali so vsi odbori in komisije nujni

Drugo vprašanje se nanaša na vsebino dela in na to, ali je sploh potrebno tako veliko število stalnih odborov in komisij. Oglejmo si n. pr. komisijo, ki je sklepala o prošnjah invalidov dela za prekvalifikacijo. Videti je, da bi bilo bolj logično, če bi bila to komisija izvršnega odbora (sestavljena iz članov skupščine, strokovnjakov in članov izvršnega odbora), saj gre tu predvsem za reševanje konkretnih vprašanj. Ali pa vzmimo delo odbora za organizacijo in predpise. Ta odbor je s pravnega stališča obravnaval vse sklepe, ki jih je izvršni odbor predlagal zasedanju skupščine. Postavlja se vprašanje, ali

ta odbor mora in more s pravnega stališča razumeti te sklepe in oceniti njihovo zakonitost. Moramo upoštevati, da so direktorji zavodov za socialno zavarovanje — kot zastopniki države — odgovorni za zakonitost sklepov samoupravnih organov in da morejo in celo morajo ustaviti uresničevanje vsakega nezakonitega sklepa. Po drugi strani, — če ta odbor mora obstojati kot stalen organ in obravnavati sklepe izvršnega odbora pred njihovim čitanjem na skupščini, — ali ne bi bilo bolj logično, če bi jih obravnaval glede njihove vsebine, njihove upravičenosti in smotrnosti predlaganih rešitev?

Vse to seveda ne zajema vse prakse dela odborov in komisij ter probleme, ki se porajajo v zvezi s tem. Treba je proučevati pridobljene izkušnje in prakso in na tej podlagi iskati najboljše rešitve. Praksa pa je različna, ne samo med okrajnimi zavodi v vsaki republici, marveč tudi med okrajnimi zavodi raznih ljudskih republik in celo med posameznimi republičkimi zavodi. Tako je n. pr. srbski republički zavod — v nasprotju z lanskim letom, ko je imel stalne odbore in komisije — v novem statutu določil možnost, da skupščina in izvršni odbor lahko po potrebi formiratačasne odbore in komisije za proučevanje določenih vprašanj. Ta razno-ternost opozarja, da bi bilo treba v okviru zveznega zavoda posplošiti te razlike v praksi in na tej podlagi predlagati najbolj smotrne rešitve.

Dušan Šijan

SAMOUPRAVNI ORGANI SLUŽBE SOCIJALNOG OSIGURANJA

